

มาน บัจจย

ว่าโดยกาล เป็นปัจจุบันกาล แปลว่าอยู่, เมื่อ.....

ว่าโดยวาก เป็นได้ ๔ วาก คือ

๑. กัตตวาก
๒. กัมมวาก
๓. เหตุกัตตวาก
๔. เหตุกัมมวาก (เวณภาววาก)

ว่าโดยลึงค์ เป็นได้ ๓ ลึงค์

ในปุงลึงค์แจกตามแบบ ปุริส

ในอิติลึงค์ลง อา บัจจย แจกตามแบบ กณญา

ในนปุงสลึงค์แจกตามแบบ กุล

วิธีลง มาน บัจจยหลังธาตุ มีกฎ ดังนี้

๑. กัตตวาก ลงบัจจยประจำหมวดธาตุก่อน

หมวด ภู ธาตุ อ บัจจย

ภวมาน (ภ+ว+อ+มาน) มี/เป็นอยู่

สยมาน (ส+ย+อ+มาน) นอนอยู่

อภิภวมาน (อภ+ภ+ว+อ+มาน) ครอบงำอยู่

อธิสยมาน (อธ+ส+ย+อ+มาน) นอนทับอยู่

ปจมาน (ปจ+อ+มาน) หุงอยู่

จรมาน (จร+อ+มาน) เทียวไปอยู่

หมวด รฐ ธาตุ อ บัจจย และนिकहित

ภุชฺชมาน (ภุช+อ+มาน) กินอยู่

มุจฺจมาน (มุจ+อ+มาน) ปล่อยอยู่

หมวด ทิว ธาตุ ย บัจจย

พฺชฺชมาน (พช+ย=พชฺช+มาน) รู้้อยู่

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

มยุหฺมาน (มฺห+ย=มยุห+มาน) หลงอยู่
 ชายฺมาน (ชนฺ+ย+มาน) เกิดอยู่
 หมวต สฺ ฐาตุ ญฺ ณา อุณา ปัจจัย
 สุณฺมาน (สุ+ณา+มาน) ฟังอยู่
 ปาปฺณฺมาน (ป+อป+อุณา+มาน) ถึง/บรรลู่อยู่
 หมวต กิ ฐาตุ ณา ปัจจัย
 กิณฺมาน (กิ+นา+มาน) ซื้ออยู่
 ชานฺมาน (ญา=ชา+นา+มาน) รู้อยู่
 หมวต คหฺ ฐาตุ ณา ปัจจัย
 คณฺหฺมาน (คหฺ+ณหา+มาน) ถือเอาอยู่
 หมวต ตนฺ ฐาตุ โอ ปัจจัย
 กุรฺุมาน (กร+โอ+มาน) ทำอยู่
 ชาครฺมาน (ชาคร+โอ+มาน) ตื่นอยู่
 หมวต จุรุ ฐาตุ ลงเฉพาะ ฌย ปัจจัย
 โจรฺยฺมาน (จฺรุ+ณย+มาน) ลักอยู่
 กถฺยฺมาน (กถ+ณย+มาน) กล่าวอยู่
 มนฺตฺยฺมาน (มนฺต+ณย+มาน) ปรึกษาอยู่
 ปตฺถฺยฺมาน (ปตฺถ+ณย+มาน) ปรารธนาอยู่
 ปาลฺยฺมาน (ปาล+ณย+มาน) รักษาอยู่
 ปุชฺยฺมาน (ปุช+ณย+มาน) บูชาอยู่

๒. กัมมวาทก ลง ย ปัจจัย กับ อิ อาคมหน้า ย ก่อน เช่น

กริยฺมาน (กร+อิ+ย+มาน) อันเขาทำอยู่
 อุปฺภูจฺฉิยฺมาน (อุป+ฐา+อิ+ย+มาน) อันเขาบำรุงอยู่
 ปจฺฉิยฺมาน (ปจ+อิ+ย+มาน) อันเขาหุงอยู่
 ลภฺยฺมาน (ลภ+อิ+ย+มาน) อันเขาได้อยู่
 คหฺยฺมาน (คห+อิ+ย+มาน) อันเขาถือเอาอยู่
 วจฺยฺมาน (วจ+อิ+ย+มาน) อันเขากล่าวอยู่

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

๓. ถ้าไม่ลง อิ อากมหหน้า ย ให้แปลง ย กับที่สุทธาตุเป็นอย่างอื่น เช่น
- ปัจจมาน (ปจ+ย=ปัจจ+มาน) อันเขาหุงอยู่
 - ลพุกมาน (ลภ+ย=ลพุก+มาน) อันเขาได้อยู่
 - คยหมาน (คห+ย=คยห+มาน) อันเขาถือเอาอยู่
 - วจุจมาน (วจุ+ย=วจุจ+มาน) อันเขากล่าวอยู่

๔. เหตุกัตตฺวาจาก ลง ฌย หรือ ฌาปย ก่อน เช่น
- ภาวยมาน (ภว=ภาว+ฌย+มาน) ให้มี/เจริญอยู่
 - การยมาน (กร+ฌย+มาน) ให้ทำอยู่
 - อภิสิทธิ์ยมาน (อภิ+นิ+สท+ฌย+มาน) ให้นั่งใกล้อยู่

๕. เหตุกัมมวาก ลง ฌเ หรือ ฌาเป ปัจจัย กับ ย ปัจจัย และ อิ อากมหหน้า ย ก่อน เช่น
- ภาวียมาน (ภว=ภาว+ฌเ+อิ+ย+มาน) อันเขาให้มี/เจริญอยู่
 - อภิสิทธิ์ยมาน(อภิ+นิ+สท+ฌเ+อิ+ย+มาน)อันเขาให้นั่งใกล้อยู่
 - การียมาน (กร+ฌเ+อิ+ย+มาน) อันเขาให้ทำอยู่

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงแปลเป็นภาษามคธ

๑. อ.เศรษฐี ไปอยู่ สู้ทำเป็นที่อาบ อาบแล้ว ย่อมเห็น ซึ่งต้นไม้ ฯ
๒. อ.บุตร ไม่ปรารถนาอยู่ ซึ่งกหาปณะ ท. อันบิดา ให้อยู่ ฯ
๓. อ. ภิกษุ ท. เห็นอยู่ ซึ่งโจร ท. ผู้อันราชบุรุษ ท. นำไปอยู่ ฯ

จงแปลเป็นภาษามคธ

๑. ขตติโย มหาชน ชยมานัน เจว มียมานัน จ ปสฺสตี ฯ
๒. สามิโก ภริยาย ปัจจมานัน ภตฺตํ ปสฺสตี ฯ
๓. ปุตุโต มาตุยา สมฺมา วุจฺจมาโน น กุชฺฌตี ฯ